

DEVĚT KŘÍŽŮ

MEZI VESNICÍ HERTINOU A VALEŠNICÍ V KRÁLOHradeckém kraji, na náchodském panství stojí v lese devět křížů, o nichž jsem následující pověst z úst jedné prastaré babičky slyšela.

Před dávnými časy byl v Litoboři hrad, jemuž na Turině říkali. Tam byl panošem mladík, Heřman jmenem, jehož matka též v hradě bydlela. Měl v Svatoňovicích milenku, bohaté a krásné děvče, o niž se však ještě jeden ucházel. Děvče ale mělo Heřmana rádo, a že hodný a správný hoch byl, neměl otec její nic proti tomu, by si ji vzal.

Jak dostal slovo, určil se ihned svatební den (tenkrát to mohlo být třeba tu samou chvíli, an žádného dlouhého vyjednávání ani ohlášek potřeba nebylo). Od té doby ale byl Heřman truchlivý, a ani matka ani milá se příčinu dovědět nemohly.

Den před svatbou vyšel Heřman podvečer na zelenou louku a sedl pod dub. Tu přišla za ním jeho matka a přinesla mu tři růžové jablka. „Tu máš, Heřmáčku, pochutnej si a pak mi pověz, proč jsi tak smutný?“

„Má zlatá mamičko, jakpak nemám býti smutný, když mě zítra, až na svatbu pojedu, v lese zabijou.“

„Pro Bůh, synu, co to mluvíš, kdo ti to řekl?“

„Žádný mně to neřekl, ale já to vím.“

Všemožně se matka přičinila, by mu tu myšlénku vymluvila, ale on zůstal při svém. Ráno když na koně sedal a ze dvora vyjeti chtěl, nemohl koně ven připravit, vzpínal se, kousal a živou mocí ven nechtěl. „Ach, to je zlé znamení,“ zavzdechla matka a s sepjatýma rukama syna prosila, by nikam nejezdil a svatbu odložil.

„To nemůže být, má milá matičko; já musím jeti, buďte tady s Pánem Bohem!“ a pobodnuv ostře koně, vyjel ze

vrat. Matka ale, ouzkosti plná, poslala za ním. Bylo však již pozdě, mrtvého přinesli již mladého ženicha nazpátek; devíti noži probodaného našli jej v lese. (Slyšela jsem také, že jich osm s ním jelo a že všickni padli.) Kdo jej zabil, nevěděl žádný, každý však myslil, že to jeho sok. Tu bědovala matka a vlasy z hlavy sobě trhala, ubohého Heřmana ale více nevzkřísila. I chystala se nevěstu osiřelou uctít, kterou s ouzkostí očekávala.

Zatím syna umyli, do bílých šatů zaobalili a do komory na prkno položili. Jakmile nevěsta přijela, ptala se hned matky, proč ženich pro ni nepřišel a kde je? Matka jej vymluvila, že ho pán někam nakvap odeslal, že si však popílí, by jen za stůl sedli. Když za stůl sedli, začali ženichovi první hrana zvonit; nevěsta sebou trhla a ptala se družičky: „Pověz mně, má milá družičko, komu to v hrana zvoní?“

„Umřel pasák ze vsi,“ odpověděla družička.

Když byli v polou oběda, zvonili po druhé v hrana a nevěsta ouzkostně mládka se ptala: „Povězte mi, můj milý mládku, komu to tak smutně v hrana zvoní?“

„Stará žena ve vsi umřela,“ odpověděl mládek.

Když dojídali, zvonili po třetí v hrana. Tu nevěsta vyskočila a běžela k Heřmanově matce. „Povězte mi, má zlatá matičko, komu to tak smutně v hrana zvoní? Tak smutně, že mi srdce div nepukne.“

„Pukne ti, pukne, ty ubohá nevěsto, až ti ukážu, komu to tak smutně v hrana zvoní.“ Tak řekla matka a plačíc vedla ubohou nevěstu do komory, kde v bílé plachtě zaobalen ženich ležel. Když nevěsta ženicha mrtvého spatřila, běžela zpátky, popadla nůž a do sebe ho vrazila. Vložili je do jednoho hrobu. V lese na tom místě, kde Heřmana devíti noži zavražděného našli, postavili na památku devět křížů; stojí tam podnes, jsou-li to ale ty samé, nevím.